

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრი

დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა

წელწიკულ

2020

სპეციალური გამოცემა

უნივერსიტეტის
გამომცემლობა

მედიაციის ფსიქოლოგია:**

მედიატორის პიროვნულობისა და თვითიდენტობის საკითხი***

შესავალი

მოლაპარაკებასა და მედიაციაში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს თვითიდენტობისა და თვითშეფასების საკითხები, რომლებიც დაკავშირებულია მხარის საჭიროებასთან, „შეინარჩუნოს სახე“ და პიროვნული „ეგო“, რაც ხშირად პიროვნების საღი აზროვნების უნარსაც კი ბინდავს. აღნიშნული ნარცისიზმის გამოვლინებადაც განიხილება, თუმცა ეს უკანასკნელი ცნება ადამიანის პათოლოგიურ მახასიათებელზე აღარ მიუთითებს.¹ მარტივად რომ ითქვას, ადამიანების უმეტესობა კონფლიქტს პიროვნულად იღებს, ხოლო მედიაციის შედეგს კი – საკუთრი თავის ანარეკლად, იმის გამომხატველად, თუ ვინ არიან ისინი.

ფსიქოლოგიურ დონეზე, მედიაციაში მხარეები, როგორც წესი გადიან ნარცისიზმისეული „ინფლაციისა“ და „დეფლაციის“ და შემდგომ, საუკეთესო შემთხვევაში, „რეალისტური გამოსავლის პოვნის“ ციკლს. აღნიშნულს IDR-ის² ციკლს ვუნოდებ.³ ეს პროცესი, განსაკუთრებით საწყის ეტაპზე, მოითხოვს საკუთარი თავის ძლიერებას საბაზისო,

* მედიატორი, იურისტი, კონფლიქტის გადაწყვეტის პროგრამების მწვრთნელი. ელიზაბეტ ბეიდერი სერტიფიცირებულია 200 საათზე მეტი ხანგრძლივობის ფსიქოლოგიური ტრავების მართვის ტრენინგში. სამედიაციო პრაქტიკასთან ერთად, მას აქვს 30-წლიანი საადვოკატო საქმიანობის გამოცდილება კალიფორნიის უზენაეს სასამართლოში, ასევე მეცხრე ოლქისა და სხვა სასამართლოებში. ელიზაბეტ ბეიდერის სახელს უკავშირდება დაახლოებით 15 პრეცედენტული მნიშვნელობის პროფესიული მოსაზრების ავტორობა. ელიზაბეტ ბეიდერი ასევე არის ადვოკატთა ასოციაციის, იურიდიული საზოგადოების და თერაპევტების ჯგუფის ტრენერი. ევროპის მასშტაბით მისი შრომები გამოიყენება კულტურათაშორისო მედიაციის ტრენინგების პროგრამებში. ელიზაბეტ ბეიდერის კონფლიქტის გადაწყვეტის ცენტრი, 580 კალიფორნიის ქუჩა, სან ფრანცისკო, კალიფორნია mail: elizabeth@elizabethbader.com.

** I ნაწილი. სტატიის პირველი ნაწილი გამოქვეყნებულია: Elizabeth E. Bader, *The Psychology Of Mediation, Part I: The Mediator's Issues Of Self And Identity*, January, 2010, <<https://www.mediate.com/articles/baderE2.cfm>>.

*** წინამდებარე ნაშრომი წარმოადგენს თარგმანს ელიზაბეტ ბეიდერის სტატიისა: Elizabeth E. Bader, *The Psychology Of Mediation, Part I: The Mediator's Issues Of Self And Identity*, January, 2010, <<https://www.mediate.com/articles/baderE2.cfm>>. სტატიის ვრცელი ვერსია გამოქვეყნებულია პეპერდაინის დავის გადაწყვეტის ჟურნალში: Elizabeth E. Bader, *The Psychology of Mediation: Issues of Self and Identity and the IDR Cycle*, 10 Pepp. Disp. Resol. L.J. Iss. 2 (2010), <<https://digitalcommons.pepperdine.edu/drlj/vol10/iss2/1>>.

¹ აღნიშნულ საკითხზე დაწვრილებით იხილეთ: Elizabeth E. Bader, *The Psychology of Mediation: Issues of Self and Identity and the IDR Cycle*, 10 Pepp. Disp. Resol. L. J. 183, n. 2 (2010) (forthcoming). ნარცისიზმი თავდაპირველად ასოცირდებოდა აუტოეროტიკულ და ამდენად დამამცირებელ ცნებასთან. იხ. მაგ., Sigmund Freud, *On Narcissism: An Introduction*, in *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud* (James Strachey et al. trans., 1966), ხელახლა დაიბეჭდა: *Essential Papers on Narcissism* 17 (Andrew P. Morrison ed., 1986). საკითხის განსხვავებული ანალიზისთვის იხ. Leonard Horwitz, *Narcissistic Leadership in Psychotherapy Groups*, 50 *Int'l J. Group Psychotherapy*, 219-20 (2000). აღნიშნული კვლევა ძველი შეხედულებისგან განსხვავებულ მოსაზრებას ავითარებს, რომ ნარცისიზმს იზიარებს ყველა ადამიანი და ის ისეთივე სასიცოცხლოა მისთვის, როგორც ფიზიოლოგიური ფუნქციები: ტემპერატურა, სუნთქვა, გულის ცემა.

² Internal Dispute Resolution- დავის შინაგანი გადაწყვეტა [ლ.ბ.]

³ IDR ციკლი ვრცლად განხილულია პეპერდაინის სტატიის მეოთხე კარში. იხ. Elizabeth E. Bader, *The Psychology of Mediation: Issues of Self and Identity and the IDR Cycle*, 10 Pepp. Disp. Resol. L.J., 183, n. 2 (2010) 204-214 (forthcoming).

მარტივი, ჯანმრთელი ეგოს დონეზე. მხარეები მიისწრაფვიან, რომ თანაბარ მდგომარეობაში იმყოფებოდნენ ამ ამოცანის მიღწევის გზაზე.

თუმცა, ჩიხისა და სხვა „კრიტიკული მომენტის“⁴ დროს, თუ მხარეები ისურვებენ საკითხის გადაჭრას და შეთანხმების მიღწევას, მათ შესაძლოა მოუწიოთ მოლაპარაკების იმ ფსიქოლოგიური ბოჭვისგან (ფსიქო ინვესტიციისგან) განთავისუფლება, რაც აქვთ ჩამოყალიბებული მოლაპარაკების შედეგის მიმართ. ამდენად, უნარი აღნიშნული ბოჭვისგან განთავისუფლებისა, უდიდესი დატვირთვის მქონეა მედიაციის ფსიქოლოგიაში. კრიტიკულ მომენტებში მედიატორისთვისაც მნიშვნელოვანია განთავისუფლდეს მედიაციის შედეგის მიმართ ფორმირებული ნარცისული თვითბოჭვისგან. ამრიგად, ჩვენი, როგორც მედიატორის ეფექტიანობა, ხშირად დამოკიდებული იქნება იმაზე, თუ რამდენად გავუმკლავდებით პიროვნულობისა და თვითიდენტობის გამონვევებს არა მხოლოდ სხვებში, არამედ საკუთარ თავში.

ფსიქოანალიტიკური თეორია პიროვნულობისა და თვითიდენტობის განვითარების შესახებ

ფსიქოანალიტიკური განვითარების თეორია თანმიმდევრულად აღიარებს, რომ პიროვნულობის ჯანსაღი აღქმის ჩამოყალიბებასთან ერთად, ადამიანები ასევე ავითარებენ რეალობასა და ობიექტურობაზე, თუმცა, ამავე დროს, საკუთარი თავის ანარეკლზე, თვითრეფლექციაზე, დამყარებულ საკუთარი თავისა და სხვისი აღქმის უნარსაც. ეს არის სწორედ ის, რასაც პიტერ ფონაგი უწოდებს „ამრეკლავ (რეფლექციურ) ფუნქციონირებას“⁵, მარგარეტ მალერი მოიხსენიებს, როგორც „პიროვნულობისა და ობიექტურობის კონტრასტს“⁶, ხოლო დარგთაშორისი თეორეტიკოსები სახელდებენ, როგორც ორმხრივი - საკუთარი თავისა და სხვების აღიარების უნარს.⁷ ეს უკანასკნელი განსაკუთრებით

⁴ კრიტიკული მომენტები საბრუნებელი პუნქტია მოლაპარაკების პროცესში, როდესაც მნიშვნელობები, აზრები იცვლება. იხ. მაგალითად, Lawrence Susskind, Ten Propositions Regarding Critical Moments in Negotiation, 20 Negot. J. 339, 339-340 (2004).

⁵ ფსიქოანალიტიკური განვითარების თეორია ვრცლად იხილეთ პეპერდაინის სტატიაში: იხილეთ: Elizabeth E. Bader, The Psychology of Mediation: Issues of Self and Identity and the IDR Cycle, 10 Pepp. Disp. Resol. L.J., 183, n. 2 (2010), 184-194. პიტერ ფონაგისა და მისი კოლეგების შრომა განხილულია 191-ე-192-ე გვერდებზე. ზოგადად, პიტერ ფონაგის კვლევითვის იხილეთ: Peter Fonagy Et Al., Affect Regulation, Mentalization and the Development of the Self, 53-54 (2004).

⁶ Joyce Edward et al., Separation/Individuation: Theory and Application, 154 (2nd ed. 1992) („პიროვნულობისა და ობიექტურობის კონტრასტულობის, ურთიერთინააღმდეგობის მიღწევა დროთა განმავლობაში ისაა, რომ ადამიანები აღიქვამენ საკუთარ თავს ოჯახისა და კაცობრიობის ნაწილად და ამავე დროს მისივე გავლენით იყალიბებენ გარდუვალ მარტოობისადმი შეგუებისა და ადაპტირების უნარს. იხ. ასევე Elizabeth E. Bader, The Psychology of Mediation: Issues of Self and Identity and the IDR Cycle, 10 Pepp. Disp. Resol. L. J. 183, n. 2 (2010), 187-188, განსაკუთრებით იხილეთ გვერდები 34-40, სადაც განხილულია პიროვნულობისა და ობიექტურობის წინააღმდეგობაში საკუთარი თავისა და სხვების შეცნობის უნარი. მალერის შრომა დაწვრილებით იხ.: Margaret S. Mahler Et. Al., The Psychological Birth of the Human Infant, Symbiosis and Individuation (1975). მე მადლიერი ვარ უილიამ სინგლეთარისა, რომელმაც გამოკვეთა მსგავსება რეფლექციური ფუნქციონირებისა და პიროვნულობისა და ობიექტურობის კონტრასტის კონცეფციებს შორის. ინტერვიუ უილიამ სინგლეთარისთან შედგა 2007 წლის დეკემბერში. იხ. ასევე, Gyorgy Gergely, Approaching Mahler: New Perspectives on Normal Autism, Symbiosis, Splitting and Libidinal Object Constancy from Cognitive Developmental Theory, 48 J. Am. Psychoanalytic Ass'n 1197, 1214-22 (2000) (აღნიშნული კვლევა ახდენს მალერის კონცეფციისა და თანამედროვე ფსიქოანალიტიკური თეორიის ინტეგრირებას, მათ შორის ფონაგის კვლევას).

⁷ მსგავსი კონცეფციები იხილეთ ჰაინც კოუტისა და ოტო კერნბერგის შრომებში: Heinz Kohut, How Does Analysis Cure? 52, 70, 77, 79 (Arnold Goldberg & Paul E. Stepansky eds., 1984); იხ. ასევე, Otto Kernberg, Identity: Recent Findings and Clinical Implications, LXXV Psychoanalytic Q. 969, 981 (2006) (აღნიშნულ კვლევაში ხაზგასულია საკუთარი თავისა და სხვების განსხვავების უნარის ადრეული ჩამოყალიბების უნარის მნიშვნელობა).

მნიშვნელოვანი უნარია კონფლიქტის მართვის დროს. პრაქტიკული თვალსაზრისით რომ ითქვას, ვინც შეძლებს ადეკვატური ობიექტურობით იმოქმედოს როგორც საკუთარი თავის, ასევე – სხვების მიმართ, უკეთესად იმოქმედებს მედიაციის პროცესში.⁸

კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი საკითხი არის სარკისებრი ქცევის გამოყენება, რომლის დროსაც ერთი ადამიანი, ხშირად მიბაძვით ან იმავე ქმედებით, ასახავს სხვა ადამიანის კომუნიკაციის შინაარსს. სარკისებრი ქცევითა და მისი სუბიექტური ურთიერთკავშირის აღქმით, პიროვნება აღწევს ორმხრივ აღიარებას,⁹ შეიცნობს საკუთარ თავს და უსაფრთხო თვითშემეცნებით იმკვიდრებს საკუთარ ადგილს მსოფლიოში.

„კვანძის შეკვრა“¹⁰, რეფორმულირება და მსგავსი ტექნიკები ქმედითი საშუალებებია მედიაციის პროცესში, რადგან ისინი სარკისებრი ქცევის ვარიაციებია და ხელს უწყობენ პიროვნების ღრმა თვითშეგნებას დახვეწილ დონეზე.

ჰაინც კოუტისა და ერნესტ ვოლფის დაკვირვებით, სტაბილურობისა და საკუთარ თავთან ჰარმონიის ხარისხი შესაძლებელია არსებითად განსხვავდებოდეს სხვადასხვა ადამიანში.¹¹ მაგალითად, მაშინ, როდესაც ნარცისებს აქვთ სტაბილური, მაგრამ გრანდიოზული განცდა პიროვნულობისა, „პიროვნულობის დიფუზიის“ მქონე ადამიანები

⁸ მსგავსი მიდგომა განვითარებული მედიაციის შემეცნების უახლეს კვლევებში. იხ. Kenneth Cloke, *Mediation, Ego and I: Who, Exactly, Is In Conflict?*, in *Handbook of Contemporary Psychotherapy: Toward an Improved Understanding of Effective Psychotherapy* 127 (William O'Donohue & Steven R. Graybar eds., 2008) (ესეხებთან რა სხვებთან ერთად ზიგმუნდისა და ანა ფროიდის შრომებს, აღნიშნავენ, რომ მედიატორების მიზანია, განავითარონ მხარეებისთვის საკუთარი თავისა და მეორე მხარის მიმღებლობის, აღქმის უნარი). იხ. ასევე, Richard McGuigan & Nancy Popp, *The Self in Conflict: The Evolution of Mediation*, 25 *Conflict Resol. Q.* 221 (2007) (ნაშრომში განხილულია „ავტენტური გონების მდგომარეობა, დამოკიდებულება-ღირებულებათა სისტემა“, რომელიც განსხვავებულია რა „სოციალურ-ემოციურ მიჯაჭვულობისა“ და „ინსტრუმენტულ“ ღირებულებათა სისტემისგან, მეტად ითვალისწინებს საკუთარი პიროვნებისა და სხვების შეხედულებებს. მაკგიგან და პოპი (McGuigan and Popp) ეყრდნობიან კონსტრუქციული განვითარების თეორიას (იქვე 223), რაც გამოკვეთილადაა წარმოჩენილი რობერტ კეგანის შრომაში: Robert Kegan, *The Evolving Self: Problem & Process in Human Development* (1982). კეგანი შეეცადა დაემკვიდრებინა კლასიკური ფსიქონალიზის ტრადიციული საწყისი, ჯინ პიაგეტის შრომაზე დაყრდნობით (იხ. იქვე 3-4), რომელმაც გააფართოვა სხვადასხვა ფსიქონალიტიკური თეორეტიკოსების შრომები, მალერის ჩათვლით (იხ. იქვე, 4). ის ამტკიცებდა, რომ მისი თეორია იქნებოდა სასარგებლო თერაპევტებისა და ადვოკატებისთვის. შეად. K. Eriksen, *The Constructive Developmental Theory of Robert Kegan*, 14 *FAM. J.* 290 (2006) (შრომაში განხილულია, რომ კეგანის კვლევამ არ მოიპოვა საკმარისი აღიარება ადვოკატების საზოგადოებას შორის).

⁹ ბავშვობაში, სარკისებრი ქცევა გულისხმობს დედის მიერ ბავშვის ქმედების, ვოკალიზების მიმსგავსებას, In childhood, mirroring includes the familiar type of activity where mother responds to her infant's vocalizations by repeating them back, or where she responds to the infant's activity by engaging in the same or similar activity. Margaret S. Mahler, *The Selected Papers of Margaret S. Mahler, Vol. II, Separation-Individuation* 86-87 (1979). On the distinctions between mirroring and recognition in psychoanalytic developmental theory see Stephen A. Mitchell, *Juggling Paradoxes: Commentary on the Work of Jessica Benjamin*, 1 *Studies in Gender & Sexuality* 251-55 (2000). Cf. Gergely, supra note 5, at 1206-10 (discussing points of similarity and difference in concepts of mirroring in Mahler and recent theorists).

¹⁰ ტერმინი „კვანძის შეკვრა“ გამოყენებულ იქნა გარი ფრიდმანისა და ჯეკ ჰიმელშტაინის მიერ მედიატორის მხრიდან მხარეთა ნათქვამის ნეიტრალური პერიფრაზირებისა ან/და ადვოკატის მიერ კლიენტის მიმართ ურთიერთგაგების გამოსახატავად. იხ. Gary J. Friedman & Jack Himmelstein, *Resolving Conflict Together: The Understanding-Based Model of Mediation*, 2006 *J. Disp. Resol.* 523, 529-537 (2006) (წარმოჩენილია „კვანძის შეკვრის“ პრაქტიკა). იხ. ასევე, Gary J. Friedman & Jack Himmelstein, *Challenging Conflict: Mediating Through Understanding* 68-76 (2008) (მეტად სიღრმისეულად იკვლევს აღნიშნულ თეორიას). აღნიშნული პრაქტიკის ფილოსოფიური ხედვა გაანალიზებულია ნაშრომში: Jacob Needleman, *Why Can't We Be Good?* 58-81 (2007) (განხილულია „კვანძის შეკვრის“ პრაქტიკა აღნიშნული ტერმინის მოხმობის გარეშე).

¹¹ Heinz Kohut & Ernest Wolf, *The Disorders of the Self and Their Treatment: An Outline*, 59 *INT'L J. Psychoanalysis* 414 (1978), ხელახლა დაიბეჭდა: *Essential Papers*, იხ. სქოლიო 3, pp.175, 177 (მოზრდილის პიროვნულობა შესაძლებელია არსებობდეს თანმიმდევრულობისა და ერთიანობის სხვადასხვა ხარისხით, ის შეიძლება მიისწრაფვოდეს ერთიანობიდან ფრაგმენტიზაციისკენ, სიცოცხლისუნარიანობის სხვადასხვა ხარისხის გათვალისწინებით - ძალმოსილებიდან პიროვნული დაუძღვრებისკენ, ფუნქციური ჰარმონიის სხვადასხვა კონდიციაში - წესრიგიდან ქაოსისკენ“).

განიცდიან საკუთარი თავისა და სხვა ადამიანების აღქმადობის ნაკლებობას.¹² ადამიანების ნაწილს მეტად შეიძლება ჰქონდეს ძლიერი თავდაჯერებულობის გრძნობა და ინარჩუნებდეს სიმტკიცეს კონფლიქტის დროს, მაშინ როდესაც ეს შეიძლება მიუღწეველი აღმოჩნდეს სხვების შემთხვევაში.¹³ სოციალურ ფსიქოლოგიაში ჩატარებული კვლევა მხარს უჭერს ამ დაკვირვებებს¹⁴ და ასკვნის, რომ ნარცისიზმისკენ მიდრეკილი პირები მეტი ალბათობით შესაძლებელია გახდნენ აგრესიულნი ეგოს საფრთხის საპასუხოდ.¹⁵ ნარცისიზმის შესახებ ჩატარებული კვლევა მხარს უჭერს მოსაზრებას, რომ მხარეების მტრული და შეურაცხმყოფელი დამოკიდებულების გამომჟღავნება მედიაციის დროს არის თავდაცვითი რეაქცია, რომელიც ხაზს უსვამს მათი სირცხვილისა და დაუცველობის განცდას.

თვითმყოფადობისა და პიროვნული იდენტობის საკითხების გათვალისწინებით, მედიაციის პროცესი დომინირებულია არა მხოლოდ ისეთი ნარცისული თავდაცვის საჭიროების გამო, როგორცაა გრანდიოზულობა, პრეტენზიულობა, არამედ რეაქციების წყურვილითაც, რომელიც ვლინდება თავდაცვითი ან აგრესიული ქმედებების მიმართ. მაგალითად, გრანდიოზულობასა და ზედმეტ თავდაჯერებას ხშირად მოჰყვება იმედგაცრუება და გამოფიტვა, დეფლაცია. ეს ინვევს IDR-დავის შინაგანი გადანყვეტის ციკლს.¹⁶

პიროვნულობის ღრმა განზომილება

მედიაციის საზოგადოებაში ჩვენ ზოგჯერ ვსაუბრობთ კონფლიქტის მოგვარების სულიერ განზომილებებზე. მაგრამ მაინც რას ვგულისხმობთ ამით? აქვს თუ არა მას რაიმე პრაქტიკული მნიშვნელობა ჩვენს ცხოვრებასა და საქმიანობაში?

თვითმყოფადობისა და პიროვნული იდენტობის საკითხების გადმოსახედიდან, ჩვენ ვხვდებით, რომ კითხვა თუ ვინ ვართ ჩვენ ან ვინ არიან მხარეები რეალურად, ნაგულისხმევად უმნიშვნელოვანესი საკითხია უმრავლესი მედიაციის პროცესის დროს. ეს არის საკითხი, რომელსაც აქვს როგორც სულიერი ასპექტები, ასევე პრაქტიკული შედეგები.

¹² Otto Kernberg, Identity: Recent Findings and Clinical Implications, LXXV Psychoanalytic Q. 969, 988 (2006) (შრომაში განხილულია, რომ პიროვნულობის დიფუზიის სინდრომის ტიპოლოგიას განსაზღვრავს მისი საზღვრები, რომელიც ხასიათდება საკუთარი და სხვისი პიროვნულობის ინტეგრირების უნარის ნაკლებობით. ნარცისული პიროვნულობის სინდრომის გამოკვეთილი მახასიათებელია ერთი შეხედვით, ინტეგრირებული, მაგრამ პათოლოგიური, გრანდიოზული პიროვნულობის აღქმა, რომელიც წინააღმდეგობაში მოდის სხვა ადამიანების პიროვნულობის აღიარების შეზღუდულ უნართან).

¹³ Kohut & Wolf, იხ. სქოლიო 10, გვ. 414 (ავტორი აღნიშნავს, რომ ძლიერი პიროვნულობა გვანიჭებს საშუალებას შევიწყნაროთ გამარჯვება და მარცხი, წარმატება თუ ფიასკო).

¹⁴ იხ. Brad J. Bushman & Roy F. Baumeister, Threatened Egotism, Narcissism and Self-Esteem and Direct and Displaced Aggression: Does Self-Love or Self-Hate Lead to Violence?, 75 J. Pers. & Soc. Psychol. 219, 227-28 (1998) (მაღალი თვითშეფასების მქონე პირი შეიძლება იყოს უფრო მტკიცე და სხვა ადამიანების შეფასების ზეგავლენისგან თავისუფალი. ასევე შესაძლებელია ასეთი პიროვნულობის ტიპი ხშირად ითხოვდეს სხვა პირებისაგან საკუთარი ქცევის ვალიდაციას, აღიარებას და იყოს მეორეებისკენ მიდრეკილი ყოველდღიური მოვლენების ზეგავლენით); Christine H. Jordan et al., Secure and Defensive High Self-Esteem, 85 J. Pers. & Soc. Psychol. 969, 975 (2003) (მაღალი თვითშეფასება შეიძლება გულისხმობდეს მტკიცე ან თავდაცვით ქცევას, რომელთა გამოყენება დაკავშირებულია საკითხთან, თუ რამდენად აქვს ადამიანს გაუცნობიერებელი ან ნეგატიური თვითშეგრძნება. T. S. Stucke & S. L. Sporer, When a Grandiose Self-Image Is Threatened: Narcissism and Self-Concept Clarity as Predictors of Negative Emotions and Aggression Following Ego-Threat, 70 J. Personality 509, 530 (2002) (ჩვენი კვლევები დაატებითი მტკიცებულების სახით ცხადყოფს, რომ ინდივიდები პოზიტიური, მაგრამ არამყარი, მყიდვე თვითშეფასებით მეტად მოწყვლადნი, დაუცველნი არიან ეგოს საფრთხეების მიმართ).

¹⁵ Bushman & Baumeister, supra note 13, at 227; იხ. ასევე, Tanja S. Stucke, Who's to Blame? Narcissism and Self-Serving Attributions Following Feedback, 17 EUR. J. Personality 465, 466 (2003) (ნეგატიური უკუკავშირის მიღების შემდეგ ნარცისული ინდივიდები მიდრეკილნი არიან ნეგატიური რეაქციებისკენ სხვების მიმართ).

¹⁶ აღნიშნული საკითხი განხილულია 2010 წელს გამოქვეყნებული სტატიის მეორე ნაწილში.

მაგალითად, თუ ადამიანი მუშაობს იმ მხარესთან, რომელიც თავს გრძნობს დაუცველად და შეურაცხყოფილად მეორე მხარისადმი დამოკიდებულების გამო, ხშირად ერთადერთი ყველაზე ეფექტური რამ, რაც ადამიანს შეუძლია გააკეთოს, არის მხარესთან კომუნიკაცია როგორც ვერბალურად, ასევე, და უმეტესწილად, არავერბალურად, რათა დაარწმუნოს იგი, რომ მისი პიროვნულობა დამოკიდებული არ არის არც მედიაციის შედეგზე და არც სხვების შეხედულებაზე მისი პიროვნულობის შესახებ. საშინელებაა თუნდაც ერთი ადამიანის ცხოვრება წარიმართებოდეს სხვათა შეხედულებების მიხედვით! მნიშვნელოვანია გადაწყვეტილების მიღება იმის მიხედვით, თუ რა არის ჩვენთვის კარგი და არა სხვა ადამიანების შეზღუდული შეგნებით ან არასასრუველი ქცევით.

ეფექტური კომუნიკაციისთვის ადამიანს მთავარია ჰქონდეს საკუთარი თავის რწმენა. პრაქტიკული თვალსაზრისით, თუ თქვენ მუშაობთ ვინმესთან, ვისი პიროვნულობაც განისაზღვრება საკითხით მიიღებს თუ გასცემს \$1,000,000-ს კონკრეტული დავის დროს, თქვენ ბევრად უფრო ეფექტური იქნებით, როცა თქვენ თავადვე არ დაიჭერებთ რომ მათი რეალური პიროვნულობა განისაზღვრება მხოლოდ მათი დამოკიდებულებით ამ ოქროს თასის მიმართ.

მედიატორის მიერ საკუთარი პიროვნულობისა და თვითიდენტობის ასპექტების მართვა

ამგვარად, მედიატორის უნარი, გაუმკლავდეს საკუთარი პიროვნულობისა და თვითიდენტობის დილემებს, ხშირად წარმატებული მედიაციის მთავარ ასპექტს, ინგრედიენტს წარმოადგენს. განსაკუთრებით რთულ მოლაპარაკებებში, კონფლიქტმა შეიძლება ჩვენც მოგვიცვას. ხშირად მედიაციაში ჩვენ, მედიატორები, არ ვართ თავისუფლები პროცესში ფსიქოლოგიური დინამიკის ზემოქმედებისგან რამდენადაც არ უნდა გვინდოდეს ვემიჯნებოდეთ აღნიშნულს.

ჩვენი პრობლემების ეფექტურად მოგვარებისთვის, უმჯობესია, თუ ვიმუშავებთ ფსიქოლოგიურ და კიდევ უფრო ღრმა დონეზე. ფსიქოლოგიურ დონეზე, უნდა ველოდოთ, რომ პიროვნების თვითმყოფადობისა და პიროვნული იდენტობის საკითხები მედიაციის დროს სხვადასხვა ხარისხით გამოვლინდება. მნიშვნელოვანია, ვიცოდეთ ადამიანის დამოკიდებულების შესახებ ისეთი ნარცისული თავდაცვისადმი, როგორცაა აგრესია, ასევე გამოსადეგია იმის ცოდნა, თუ რა წარმოდგენები აქვთ მხარეებს ერთმანეთზე.

მაგალითად, მხარის თვითდამკვირვებამ, თვითგამორკვევამ შეიძლება გამოავლინოს, რომ ერთი მხარე შეიძლება გახდეს მამის იდეალური ვერსია, როცა მეორე მხარე ვერ დაუახლოვდეს დედის, ძმის, ან დის სასურველ ხატს. აღნული შესაძლებლობის უამრავი ვარიანტი არსებობს მედიაციაში.

ამ პროგნოზებისა და მხარეების ერთმანეთზე არსებული წარმოდგენების გაცნობიერება ხელს შეუწყობს მხარის რეაქციების გამოვლენას, ახსნასა და გაგებას და მის ნეიტრალურ მდგომარეობაში დაბრუნებას რთული და გამომწვევი სიტუაციის დროს. მრავალი თვალსაზრისით, შინაგანი ნეიტრალურობის დაცვისკენ სწრაფვა აუცილებელი წინაპირობაა გარეგანი ნეიტრალიტეტის უზრუნველყოფისა და მედიაციაში ფუნქციონირებისთვის.¹⁷

პროფესიული ეგოს იდეალი

ფსიქოანალიტიკური ლიტერატურის ანალოგიით ჯგუფური თერაპიის ხელმძღვანელობის შესახებ, ჩვენ ასევე ვიცით, რომ „გრანდიოზული პროფესიული ეგოს იდე-

¹⁷ იხ. ქვემოთ სქოლიო 40 ნეიტრალურობის შესახებ.

ალი¹⁸ არის ერთ-ერთი მთავარი ნარცისული საფრთხე ჯგუფის ლიდერისთვის. ამ გრანდიოზულ პიროვნებას შეიძლება სურდეს, რომ აღიქმებოდეს, როგორც „თავდაუზოგავი დამხმარე“.¹⁹ მას შეიძლება უნდოდეს, რომ იყოს ყოვლისშემძლე. ყოვლისმცოდნე, ყველა-სთვის საყვარელი პიროვნება და ყველა დაუცველთა დამცველი.²⁰ რამდენადაც პარადოქსული არ უნდა იყოს, ნარცის ლიდერს ჩვენ შორის შეიძლება ყველაზე მეტად უჭირდეს კლიენტების ნარცისიზმის შემწყნარებლობა და შესაძლოა არაღირებულად ჩათვალოს ან თავი აარიდოს მათ მოსმენას.²¹

სხვის ნარცისად კლასიფიკაციამ შეიძლება საშუალება მოგვცეს საკუთარი ნარცისული მიდრეკილებებისაგან გათავისუფლებისა ამ თვისების სხვებზე მიკუთვნების გზით.²²

ოპტიმალური ფუნქციონირება ჩვენგან [მედიატორებისგან] მოითხოვს, რომ „შევთანხმდეთ გრანდიოზი იდეალი არის დაუცველი ილუზია... და შევქმნათ უფრო რეალისტური პროფესიული ეგო იდეალი, რომელიც დათანხმდება ჩვენი ძალების, ცოდნისა და სიყვარულის საზღვრებს“.²³

ირონიულად, როდესაც მედიაციის დროს საქმე რთულდება, შეიძლება ადამიანის უნარი, – განთავისუფლდეს გრანდიოზული თვითშეფასებისგან. იყოს ის, რაც ყველაზე მეტად ემსახურება მხარეების ინტერესებს.²⁴ კომპეტენტური მედიატორის მახასიათებელი არის იყოს იდეალური პროფესიონალი, რომლისთვისაც მედიაციის პროცესში ნიშანდობლივია მხარეებზე ორიენტირებული სტაბილური ერთგულება.²⁵

კეთილმოსურნეობის საჭიროება საკუთარი თავის მიმართ

ამასთან, მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენ გავდივართ თავმდაბლობის შეცნობის პროცესს, ჩვენ ასევე უნდა განვაფასოთ საკუთარი თავში განსჯისა და თანაგრძნობისგან თავისუფალი ხედვის უნარი. ზოგადად, ჩვენ უნდა ვისწავლოთ ვიყოთ ისეთივე გამგებიანი და კეთილნი საკუთარი თავის მიმართ, როგორც გვსურს ვიყოთ ან ვართ სხვების მიმართ. ბევრი ჩვენგანისთვის ეს შეუსრულებელი მოწოდებაა, მაგრამ ეს არის აუცილებელი, თუ ჩვენ გვინდა სხვებს ვემსახუროთ და დროთა განმავლობაში საქმის ერთგულად დავრჩეთ.

მედიატორის თანამყოფობა პროცესში, ყურადღებიანობა და პიროვნულობისგან განთავისუფლება

მედიაციის დროს, მხარეები აღიქვამენ მედიატორის პიროვნულობას მისი ვერბალური თუ არავერბალური კომუნიკაციის, ჩართულობის გზით. მუდმივად აკონტროლებენ მედიატორის თანამყოფობას, აფასებენ მის ძლიერებასა და სისუსტეებს მეტ-ნაკლებად განგრძობადი საფუძვლით.²⁶

¹⁸ Robert L. Weber & Jerome S. Gans, The Group Therapist's Shame: A Much Undiscussed Topic, 53 Int'l. J. Group Psychotherapy 395, 399 (2003).

¹⁹ იხ. Horwitz, სქოლიო 1, 222.

²⁰ Weber & Gans, 399.

²¹ Horwitz, 231-32.

²² იქვე, 233.

²³ Weber & Gans, 414.

²⁴ Elizabeth Bader, The Psychology of Mediation: Issues of Self and Identity and the IDR Cycle, 10 Pepp. Disp. Resol. L. J. 183, n. 2 (2010), 204-214.

²⁵ Cf. Horowitz, 223-24 (ეფექტიანი თერაპია მიმართულია შეინარჩუნოს მყარი ერთგულება მხარეთა ინტერესების მიმართ, არათუ ეძიოს საკუთარი კმაყოფილება და გმირობის არარეალისტური შეგრძნება).

²⁶ Sarah-Jayne Blakemore & Jean Decety, From the Perception of Action to the Understanding of Intention, 2 Nature Reviews Neuroscience 561, 563-65 (2001) (მედიალური შუბლისწინა ტვინის ქერქი შესაბამისად

ეს ძალიან სწრაფად ხდება. დანიელ შტერნის თანახმად, მხოლოდ ერთიდან ათ წამამდე სჭირდება „ხალხისგან წარმოშობილი სტიმულების მნიშვნელოვანი ჯგუფების შექმნას, ჩვენი საქციელის ფუნქციური ერთეულების შედგენასა და ცნობიერების მოქმედების ნების დართვას“.²⁷ შტერნი მოიხსენიებს ამ მოკლე „პროცესის ერთეულს“, როგორც „ახლანდელ მომენტს“²⁸ ან „ფსიქოლოგიურ ანმყოს“²⁹ თერაპიასა და მოლაპარაკებაში.³⁰ ამ პერსპექტივის გადმოსახედიდან, მედიაცია არის სწრაფადმოძრავი სანახაობრივი ხელოვნება, რომელიც წარმოდგება ანმყო მომენტების სწრაფი გახსნიდა დაწარმოჩინებით.³¹

ხელი რომ შევუწყოთ მომენტალური შესაძლებლობების მიღების განვითარებას, პროფესორი რისკინი და სხვები გვიჩვენებენ, რომ მედიატორების მიერ ბუდისტური, არაგანმსჯელი მოსმენისა და ყურადღებიანობის გამოვლენის პრაქტიკა იქნეს გამოყენებული და შეტანილი სასწავლო გეგმაში.³² აღნიშნული პრაქტიკა გულისხმობს, რომ ადამიანი თანმიმდევრულად ინარჩუნებს არაგანმსჯელ ცნობიერებას სხეულებრივი ენის, ემოციების, აზრების, გრძნობებისა და შეგნების აღქმისას.³³ ამრეკლავი ფუნქციონირების³⁴ ეს დისციპლინური ფორმა შეიძლება დაეხმაროს კონფლიქტურ სიტუაციებში რეაქტიულობის დათრგუნვას.³⁵

პიროვნულობისა და თვითიდენტობის გადმოსახედიდან, არაგანსჯელი მსმენელისა და დამკვირვებლის პრაქტიკისა თუ მედიაციის სხვა ფორმების დიდი მნიშვნელობა იმაშია,³⁶ რომ თუ მათი გამოყენება ხდება კეთილგონივრულად და სათანადოდ,³⁷ მათ შეუძ-

---

აქტიურდება საკუთარი და სხვა პიროვნების მენტალურ მდგომარეობაზე ფიქრის ამოცანით). Daniel Stern, *The Present Moment in Psychotherapy and Everyday Life* 79 (2004) (ვიზუალური ინფორმაცია, რომელსაც ხედვისას ვიღებთ იწვევს მოტორულ წარმოდგენებს ჩვენს ტვინში სარკისებრი ნეირონების მოქმედებით).

²⁷ იქვე, 41.

²⁸ იქვე.

²⁹ იქვე, 50.

³⁰ შტერნმა წარმოაჩინა ანალოგია თერაპიის „ანმყო მომენტებსა“ და მოლაპარაკებას შორის, რაც კვლევის სახით დაიბეჭდა მედიაციის კირიტეკული მომენტებისადმი მიძღვნილ მოლაპარაკების ჟურნალში. იხ. Daniel N. Stern, *The Present Moment as a Critical Moment*, 20 *NEGOT. J.* 365 (2004). I assume the analogy also extends to mediation.

³¹ იხ. Carrie Menkel-Meadow, *Critical Moments in Negotiation: Implications for Research, Pedagogy, and Practice*, 20 *Negot. J.* 341, 346-47 (2004) (ჩვენი, როგორც მომლაპარაკებლებისა და მედიატორების პრაქტიკა ყალიბდება თვითშეფასების, ინტუციისა და ვირტუოზულობის სხვადასხვა წყაროსგან. ჩვენ ხშირად ვაკეთებთ მკაფიო აქცენტს შესრულების ხელოვნებაზე, რამდენადაც ჩვენს გარკვეულწილად ვართ მსახიობები. იხ ასევე, Susskind, 339-40 (მიმსგავსების უნარები მოლაპარაკებაში ჯაზის იმპროვიზაციასა და მსახიობობის შესაძლებლობებთან).

³² Leonard L. Riskin, *Mindfulness: Foundational Training for Dispute Resolution*, 54 *J. Legal Educ.* 79, 86-88 (2004). ბუდიზმს ჰოქნდა ღრმა გავლენა მედიაციაზე. მაგალითად, უკანასკნელ წლებში ცენ ბუდისტმა მღვდელმა და ნორმან ფიშერმა ტრენერების სტატუსით მონანილეობა მიიღეს მედიაციის პროგრამაში. ტრენინგი წარიმართა Center for Mediation in Law-ს ეგიდით გარი ფრიდმანსა და კეჰ ჰიმელშტაინთან ერთად. ფორუმი ჰარვარდში და ჰარვარდის ჟურნალის - A forum at Harvard and part of Harvard Negotiation Law Review მიეძღვნა არაგანსჯითი მოსმენისა და მყისიერი, ანმყო მომენტებისადმი ყურადღებიანობის საკითხს (Mindfulness) მედიაციაში. იხ. Symposium, *Mindfulness in the Law and ADR*, 7 *Harv. Negot. L. Rev.* 1 (2002).

³³ Riskin, 83; იხ. ასევე, Leonard L. Riskin, *The Contemplative Lawyer: On the Potential Contributions of Mindfulness Meditation to Law Students, Lawyers, and Their Clients*, 7 *Harv. Negot. L. Rev.* 1 (2002).

³⁴ Daniel J. Siegel, *Mindful Brain: Reflection and Attunement in the Cultivation of Well-Being* 205 (2007) (ამყარებს ანალოგს არაგანმსჯელ მოსმენასა და უსაფრთხო გარემოში რეფლექტიურ ფუნქციონირებას შორის. იხ. ციტირება: Peter Fonagy & Mary Target, *Attachment and Reflective Function: Their Role in Self-Organization*, 9 *Dev. & Psychopathology* 679 (1997).

³⁵ Kirk Warren Brown et al., *Mindfulness: Theoretical Foundations and Evidence for its Salutary Effects*, 18 *Psychol. Inquiry* 211, 225 (2007) (მიმოხილვითი კვლევა).

³⁶ იხ. Daniel Goleman, *The Meditative Mind: the Varieties of the Meditative Experience* (1977) (განიხილავს მედიაციის სხვადასხვა პრაქტიკას, დასავლურსა და აღმოსავლურს: discussing a variety of meditation practices, Eastern and Western, თუმცა პერსპექტივა, კონცეფცია არსებითად ბუდისტურია).

ლიათ ადამიანს დაეხმარონ პიროვნულობის ნეგატიური ბოჭვისგან განთავისუფლებაში.³⁸ ჩვეული აზრებისა და გრძნობების გარდამავალი ბუნება უფრო აშკარა ხდება, როდესაც ცნობიერებისმიერი მხატვრული გაფორმების სანინაალმდეგოდ ხდება.³⁹ უფრო აშკარავდება სხვა მიკერძოებებიც და სანყის ეტაპზე შექმნილი განმსჯელი დამოკიდებულებებიც. ეს მედიატორებს ეხმარება ნეიტრალიტეტის შენარჩუნებაში.⁴⁰

იდეალურ შემთხვევაში, საკუთარი თავისა და სხვისადმი პატივისცემის გრძნობა ვითარდება მედიაციისა და სხვა მსგავსი პრაქტიკის პირობებში. სხვა სიტყვებით რომ ითქვას, ამ დროს ადამიანი იყალიბებს არა მხოლოდ არაგანმსჯელ ცნობიერებას, არამედ ავითარების მტკიცების პოზიტიურ უნარს.

რამდენადაც ეს მოხდება, მხარეები უფრო ადვილად განიხილავენ მედიატორის ჩართულობას, როგორც მხარდაჭერისა და ობიექტურობის წყაროს. ეს არის ის დადებითი ასპექტი, რასაც ნეირომეცნიერები სოციალურ ტვინს უწოდებენ.⁴¹

თახემანი შეასხუდა
ღიზი ბუხედმა*

³⁷ სულიერი ურთიერთობის პრაქტიკის არასათანადო გამოყენების საფრთხეების შესახებ, ასევე ჯგუფში თვითმოტყუების საფრთხეებზე იხ. Frances Vaughan, A Question of Balance: Health and Pathology in New Religious Movements, in *Spiritual Choices* 265, 272-73 (Dick Anthony et al. eds., 1987).

³⁸ იხ. Brown და სხვა, 216 (არაგანმსჯელი მოსმენისა და ყურადღებიანობის პრაქტიკაში, არსებობს გონებრივი, მენტალური ვაკუუმი, ხარვეზი ყურადღებასა და მის ობიექტებს შორის. კერძოდ, საკუთარი თავისთვის რელევანტური (ეგოსთან დაკავშირებული) ინფორმაციის შინაარსი და ცნობიერება. ცნობიერებისა და გონების შინაარსის შიგთავსის გამიჯვნა გულისხმობს, რომ თვითრეგულირება განპირობებულია ცნობიერებით, ვიდრე ეგოსთან დაკავშირებული კოგნიტურობით.

³⁹ Mark Epstein, *Psychotherapy Without the Self: a Buddhist Perspective* 48-52 (2007); Claudio Naranjo & Robert E. Ornstein, *on the Psychology of Meditation* 86-87 (1971) (მედიაციაში არაგანმსჯელი მოსმენისა და ყურადღებიანობის შესახებ).

⁴⁰ არაგანსჯელი ყურადღებიანობისა და მოსმენის უნარი მედიაციაში ეხმარება მედიატორს ნეოტრალურობის მიღწევაში, პიროვნული მიკერძოების აღმოჩენაში და აღნიშნული მიკერძოების ზეგავლენისგან მისი სამეტყველო და ქცევითი აპარატის დაცვაში. Evan M. Rock, Note, *Mindfulness Meditation, The Cultivation of Awareness, Mediator Neutrality, and the Possibility of Justice*, 6 *Cardozo J. Conflict Resol.* 347, 363 (2005). იხ. ასევე, Darshan Brach, *A Logic for the Magic of Mindful Negotiation*, 24 *NEGOT. J.* 25, 30 (2008) (არაგანმსჯელი ყურადღებიანობისა და მიუკერძოებელი მომლაპარაკებლის სარგებლიანობა ობიექტური დამკვირვებლის პერსპექტივიდან).

⁴¹ სოციალური ტვინი ვრცლად განიხილულია სტატიაში: Bader, 198; იხ. ასევე, Daniel Goleman, *Social Intelligence, The New Science of Human Relationships*, 43 (2006) (განხილულია მოტორული, მამოძრავებელი ნეორონების საკითხი: „პარალელური სქემის ამუშავება ორ ტვინს შორს, გვაძლევს მივალნიოთ საერთო აღქმას, თუ რა არის მნიშვნელოვანი მოცემულ მომენტში. ნეირომეცნიერების ამას უწოდებენ ორმხრივად ამრეკლავ მდგომარეობას, როდესაც ყალიბდება ემპათიური რეზონანსი, ტვინისა და ტვინის კავშირი“.

* საერთაშორისო აკადემია „ლოგოსის“ მე-11 კლასის მოსწავლე, ამხანაგობა „ეკოლაიფის“ დამფუძნებელი წევრი.